

Natuurinclusief Bouwen

GROENE BALKONS AANLEGGEN

Een wijk met veel flats of woonwijken met balkons kunnen vergroend worden met bomen en klimplanten aan te planten. Ze kunnen echter ook vergroend worden door de balkons te vergroenen. Hierbij is het belangrijk om van tevoren na te gaan hoeveel gewicht het balkon en het gehele gebouw kunnen dragen. Het is slim om in ieder geval voor een lichte en goed drainerende bodem in de plantenbakken te kiezen. Ook de bakken kunnen het beste van licht materiaal zijn. Om het groen niet te veel werk te maken zou er een druppelirrigatiesysteem aangelegd kunnen worden. Gebouwen en balkons die meer gewicht kunnen dragen kunnen ook grotere planten huisvesten, zoals bomen en struiken. Verder kan met de balkons aan de sociale cohesie in de wijk gewerkt worden. Buurtbewoners kunnen namelijk samen voor een sfeer en/of thema beplanting kiezen. Er kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de balkons vol te planten met oranje bloemen voor koningsdag. Ze zouden ook op ieder balkon andere groenten, kruiden, paddenstoelen of fruit kunnen verbouwen en deze met elkaar delen en/of ruilen. Groene balkons zijn een voorbeeld van buurtgroen. Afhankelijk van de keuzes die gemaakt worden bij de inrichting van de groene balkons kan er aan verschillende gemeentelijke opgaven gewerkt worden. Om groen te classificeren onder buurtgroen moeten groenblauwe zones voldoen aan een minimale bezetting van 0.2 hectare en een maximale afstand tot bewoond gebied van 400 meter [1]. Om de biodiversiteit een boost te geven zou er geen vergif gebruikt moeten worden. Het thema 'Gezondheid van burgers waarborgen' moet zeker meegenomen worden. Verder kan het thema's hittestress ook direct meegenomen worden [2].

BELEIDSVELDEN

Duurzaamheid
Klimaat
Water
Biodiversiteit
Sociale zaken
Wonen en bouwen
Ruimtelijke ordening
Volksgezondheid
Jeugdzorg

AANDACHTSPUNTEN

Een groene leefomgeving kan dienen als ontspanning of speelomgeving, daarnaast kan het dienen als gespreksonderwerp en biedt het kansen tot sociaal contact [4]. Groene balkons verbinden tevens buurtbewoners met elkaar. Om dit te versterken zouden buurtdagen georganiseerd kunnen worden. Op deze dagen zouden bijvoorbeeld planten verkocht of geruild kunnen worden. Het is belangrijk dat het onderhoud eenvoudig is, dus druppelirrigatie is aan te bevelen. Tevens moet het groen er wel 'net' uitzien, waarbij het beeld van net kan verschillen van wijk tot wijk. Zoals bij de beschrijving aangegeven moet ook gelet worden op de gebouwen en balkons het extra gewicht aankunnen. Het beste kan gekozen worden voor een lichte bodem en plantenbakken. Het zou mooi zijn wanneer de gemeente deze buurten helpt met advies. Ze zouden bijvoorbeeld advies kunnen geven over welke plantensoorten geschikt zijn voor welk balkon en om de biodiversiteit mee te vergroten. Met een waardering van 1 ster (laag) tot 5 sterren (hoog) kunt u zien welke van de onderstaande aandachtspunten het meeste bijdragen [1].

Aandachtspunten voor groene balkons aanleggen	Bijdrage
De locatie ligt binnen 1km van een groenblauwe ruimte.	★☆☆☆☆
De locatie ligt binnen 30m van een groenblauwe ruimte.	★★★★☆
75m ² groen per nieuwbouwlocatie per woning indien mogelijk.	★★★★☆
Terrein zonder natuurwaarde (verhard terrein) wordt omgevormd tot een wijk met veel groene balkons.	★★★★☆
De groene balkons en het omliggende buurtgroen zijn als een netwerk met elkaar verbonden door de gehele wijk/dorp/stad.	★★★★☆
De groene balkons in combinatie met directe omgeving zijn in het bezit van alle lagen (kruid-, struik-, klim- en boomlaag)	★★★★☆
De lagen in het complex staan als een mozaïek patroon door elkaar heen en maken hierdoor optimaal gebruik van de verticale en horizontale ruimte in relatie tot het beschikbare licht enzovoorts.	★★★★☆
De aanplant past bij het balkon (licht, beschikbaar water, bodem). Het groen is gemakkelijk te onderhouden. Het gebouw en de balkons kunnen het gewicht dragen. Er is een ontmoetingsplek voor burgers (al dan niet buurtdagen).	★★★★★
De groene balkons zijn goed zichtbaar in de wijk.	★★★★☆
Er wordt geen vergif en kunstmest gebruikt. Planten worden gevoed met natuurlijke voeding.	★★★★☆
Er is eventueel een gemeenschappelijke tunnel en opbergschuur	★★★★☆

KANSEN VOOR BIODIVERSITEIT

Bij het aanleggen van groene balkons kunnen er één of meerdere natuurtypen gerealiseerd worden. Elk element biedt kansen voor het verhogen van de biodiversiteit in en rondom een wijk of straat. Natuurlijk zijn balkons alleen bereikbaar voor vliegende dieren, dus het effect is kleiner dan groen op de grond. Elementen die zeer geschikt zijn Groenvoorziening planten en Ruigteveld[3]. Deze elementen dienen voornamelijk als voedselvoorziening, schuilplaatsen of navigatie-elementen. Bij het juist inrichten en beheren van deze elementen kunt u als eindstreven het veelvoudig voorkomen of zelfs vestigen van de bijbehorende gidssoorten verwachten, zie tabel 1.

Tabel 1: Natuurtypen met hun geassocieerde gidssoorten die gerealiseerd kunnen worden bij het aanleggen van groene balkons.

Natuurtypen	Gidssoorten	Schaal (ha)	Tijd van uitvoer	Tijdperiode tot effect op biodiversiteit	Onderhoud	Kosten/ha/jaar
L01.13 Bomenrij en solitaire boom[3]	Gewone dwergvleermuis	≥ 0,1 – 1 ≤	Zeër kort	Lang	Weinig beheer	Tot € 969,10
N12.06: Ruigteveld [3]	Gewone dwergvleermuis	≥ 0,1 – 1 ≤	Zeër kort	Kort	Matig beheer	Tot € 117,36
Groenvoorziening planten [5]	Gewone dwergvleermuis, Icarusblauwtje	≥ 0,1	Zeër kort	Zeër kort tot Kort	Weinig beheer	N.t.b.
Struiken [6]	Gewone dwergvleermuis	≥ 0,1	Zeër kort	Kort	Matig beheer	Tot €107,-

MEERWAARDE

Meerwaarde van groene balkons.

Financieel	Sociaal	Fysiek
<ul style="list-style-type: none"> • Verhoging van omliggende grond- en huizenprijzen • Mogelijkheid tot het organiseren van events en festivals omtrent natuur en sport • Voedselproductie en gezondheidskosten besparen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Biedt bewegingslocatie <ul style="list-style-type: none"> ○ Ontwikkelen motoriek ○ Verlagen kans obesitas • Ontmoetingsplaats in het groen • Verbetering woon- en leefomgeving <ul style="list-style-type: none"> ○ Bijdragen aan mentale gezondheid 	<ul style="list-style-type: none"> • Verhoging waterbergend vermogen • Verbetering luchtkwaliteit • Vermindert verharding • Biedt verkoeling • Biedt kansen voor biodiversiteit

VOORBEELD

Voorbeelden van groene balkons.

Door op de balkons te werken met grote bakken met een voedselrijke en goed watervasthoudende bodem kunnen ook struiken en bomen een onderdeel zijn van een groen balkon. Let op dat het gebouw en de fundering hier wel sterk genoeg voor moeten zijn.

Op de foto hieronder is te zien hoe ook bij kleine balkon toch een groene omgeving gecreëerd kan worden door de muur te bedekken met verticaal groen.

STAPPENPLAN

- 1: Bekijk welke wijken relatief weinig groen oppervlak hebben binnen de gemeente, maar die wel over balkons beschikken.
- 2: Ga in gesprek met de buurtbewoners en inventariseer hun wensen en interesse in groene balkons. Baken af wat mogelijk is met de beschikbare ruimte, sterkte gebouwen en balkons, hoeveelheid licht en communiceer dit duidelijk met de bewoners.
- 3: Afhankelijk van de wensen van de buurtbewoners kunnen de groene balkons anders worden ingericht. Eventueel kunnen de buurtbewoners zelf een plan maken voor de groene balkons onder begeleiding van de gemeente en als mogelijk een groen expert. Voordat het ontwerp gemaakt kan worden moeten de doelstellingen en de beheermogelijkheden duidelijk zijn. Probeer hier als gemeente te sturen naar het gebruik van minstens één van de genoemde (landschaps)elementen om de verhoging van biodiversiteit te waarborgen. Vanuit hier is het realiseren van de groene balkons maatwerk, afhankelijk van de wensen van buurtbewoners. In dit geval zullen bewoners altijd wensen en eisen hebben, omdat het om hun eigen balkon gaat.

Habitat	Beheermaatregelen
L01.13 Bomenrij en solitaire boom	<p>Weinig beheer uitvoeren in de eerste vijf jaar na aanplanten om een dichte begroeiing te creëren. Bij fruit- en notenstruiken en -bomen moet het geadviseerde beheer van de betreffende soort aangehouden worden!</p> <p>Laat de bomen de hoogte in groeien. Snoei deze in het najaar bij tot de gewenste hoogte en breedte om overlast te voorkomen. In parken is het waardevol om bomen ook lagere takken te laten houden. Dit zorgt voor meer leefruimte en voorkoming van hittestress. Bij fruit- en notenstruiken en -bomen moet het geadviseerde beheer van de betreffende soort aangehouden worden!</p> <p>Houd het een lijnvormig element, anders vervalt de functie als navigatie element voor onder andere de gewone dwergvleermuis.</p>
3191: Struiken	<p>Laat bij het maaien eventueel lage ruigtes (plantenbegroeiing) rondom de struik staan. Door de ruigtes zijn de struiken een betere schuilplaats voor fauna en in de ruigtes kan ook eten gezocht worden.</p> <p>Beperk de hoogtegroe van de struiken zodat zij aan de onderkant compact groeien en extra beschutting geven. Er kan gedacht worden om gefaseerd in drie tot vijf jaar steeds een gedeelte tot de grond af te zetten. Dit zorgt ook voor een mooie leeftijdsopbouw, die voor sommige soorten van belang is. Bij fruit- en notenstruiken moet het geadviseerde beheer van de betreffende soort aangehouden worden!</p>
N12.06: Ruigteveld	<p>Gedeeltes van de ruigtes kunnen eens per drie jaar gemaaid worden. Een ruigte wordt niet meer dan één keer per jaar gemaaid. Werk verder zoals bij groenvoorziening gras.</p>
3186: Groenvoorziening planten	<p>Gebruik geen zware maaimachines.</p> <p>Voer als mogelijk onderhoud gefaseerd uit.</p> <p>Gebruik Insectenvriendelijke planten, zoals nectar- en waardplanten.</p> <p>Geef de planten in extreem droge jaren water om sterfte te voorkomen.</p> <p>Gebruik geen vergif of kunstmest.</p> <p>Plant groenten bij voorkeur in rijen en niet in vlakken aan.</p> <p>Pas wisselteelt toe.</p>

BRONNEN

BRONNEN

[1]: <https://gemeente-en-stadsmonitor.vlaanderen.be/groen-in-de-buurt>

[2]: <https://www.atlasleefomgeving.nl/meer-weten/natuur/groene-leefomgeving>

[3]: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/index-natuur-en-landschap/>

[4]: https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/6041700/1/RIS298636_Bijlage_170929Scheveningen_Wijkvisie_LR